

OD REDAKCJI

Problematyka jakości życia była przedmiotem wnikliwej, dwudniowej, ogólnopolskiej dyskusji Komitetu Prognoz w czerwcu 2013 r. Na przełomie lutego/marca, ukazała się specjalna publikacja poświęcona tej problematyce, która jest drugą z kolei, poświęconą zagrożeniom globalnym jako barierom rozwoju. W trakcie dyskusji na samej konferencji, jak i w dyskusjach przeprowadzonych po jej zakończeniu, okazało się, że pewien bardzo ważny wątek dotyczący „jakości życia” nie został należycie potraktowany, mieszczący się w problematyce edukacyjnej *sensu stricte*, a równocześnie znacznie wykraczający poza wąsko rozumianą edukację. Dlatego też zorganizowaliśmy w listopadzie 2013 roku konferencję, która była częściowo kontynuacją konferencji czerwcowej. Uważaliśmy bowiem, że problematyka obszarów edukacyjnej troski, które uzasadniane są powszechnie odczuwanym wzmagającym się zagrożeniem podmiotowej tożsamości człowieka, samodzielności jego myślenia, wrażliwości i poczucia odpowiedzialności za podejmowane decyzje w świecie, przedstawiona na czerwcowej konferencji jest bardzo ważna, otrzymane materiały są bardzo obszerne i zawierają wiele ważnych spostrzeżeń. W związku z tym postanowiliśmy, że ten numer „Przyszłości...” poświęcony będzie szczególnie ważnemu obszarowi życia społecznego, związanego z problematyką, jaką ogólnie można określić „pedagogiką humanistycznego niepokoju”, która wpisuje się w szerszy obszar zainteresowań Komitetu Prognoz, jakimi są zagrożenia globalne, a zwłaszcza zagrożenia związane z szeroko rozumianą jakością życia.

Boom edukacyjny, którego jesteśmy świadkami, zarówno w Polsce, jak i przede wszystkim w świecie, zapewnia pewien zakres potrzeb w obszarze wiedzy, ale przez swą dosyć daleko idącą uniwersalizację, w jakimś najogólniejszym stopniu narusza czy niszczy tkankę tożsamościową osobowości ludzkiej, zwłaszcza w układzie suwerennego państwa.

Jakość życia to nie tylko problemy związane ze sferą czysto materialną, dochodami, ich podziałem, warunkami pracy, poziomem zatrudnienia, stopą bezrobocia, wykluczeniem etc., ale także, a może przede wszystkim ze świadomością zmian, jakie mają już miejsce, a zwłaszcza ze zmianami, jakie nastąpią jutro czy w dalszej przyszłości. Żyjemy bowiem w czasach przełomu nie tylko w sferze materialnej, ale przede wszystkim cywilizacyjnej. Mają one miejsce nie tylko w sferze materialnej, czego najbardziej widocznym przejawem jest rewolucja informacyjna, ale także w sferze mentalnej. Ale tak, jak postęp materialny nie dokonuje się równomiernie w obrębie państw, zmiany w sferze mentalnej dokonują się znacznie wolniej, z wielkimi oporami społecznymi, i co ważniejsze w sposób znacznie bardziej zróżnicowany.

Nie do końca zdajemy sobie sprawę, jak koresponduje stan świadomości społecznej czy poszczególnych jego grup w ich stosunku do pracy, państwa i jego roli, zwłaszcza zaś zaufania do jego działalności, a w szczególności do w dużym stopniu modelu życia. Na ile model ten odpowiada filozofii głównego nurtu ekonomicznego, twierdzącego, że głównym kryterium sukcesu życiowego, jest maksymalizacja dochodu, naśladownictwo stylu życia ludzi bogatych itp. Filozofia ta w coraz większym stopniu jest upowszechniana. Czy jest satysfakcjonująca społecznie, na ile dostatecznie motywuje racjonalną działalność nie tylko w interesie poszczególnych jednostek, ale społeczeństwa, jako pewnej zbiorowości. Tego tak do końca nie wiemy, chociaż można sądzić, że nie jest satysfakcjonująca, że nie daje pożądaných efektów. Na to istnieje dostateczna ilość przykładów, zarówno na gruncie krajowym, jak i w świecie.

Nie trzeba dowodzić, że wzrost gospodarczy nie przekłada się automatycznie na jakość życia. Wprawdzie twierdzenie to nie zyskało jeszcze pełnej akceptacji, zwłaszcza w gremiach decyzyjnych, politycznych i gospodarczych, ale w kręgach opiniotwórczych zaczęło już się upowszechniać. Nie przebiło się jednak do tej części sfery edukacyjnej, która odpowiada za kształt świadomości społeczeństwa. W tym też sensie problematyka „zwichrzonej świadomości”, stanowi jedno z ważniejszych zagrożeń globalnych.

Problematyka ta, jak się wydaje, jest szczególnie ważna dla Polski bowiem w ostatnich trzech dekadach społeczeństwo polskie przeżywa dwie powiązane, ale o różnym rytmie i znaczeniu, zmiany. Transformacja doprowadziła w stosunkowo krótkim czasie do istotnych przemian instytucjonalno-prawnych i ekonomicznych, tworząc gospodarkę rynkową, ze wszystkimi dobrymi, ale i negatywnymi cechami. Jednocześnie miały, mają i nadal będą mieć miejsce zmiany w systemie kulturowym. Że proces ten dokonuje się znacznie wolniej, z olbrzymimi oporami, jest widoczne gołym okiem. Złagodzić istniejącą konfliktogenność tego procesu mógłby odpowiedni system edukacyjny, obliczony nie tylko na niezbędne *quantum* wiedzy, ale także na kształtowanie odpowiedniej tożsamości podmiotowej człowieka.

Tej właśnie problematyce poświęcony jest bieżący numer Biuletynu „Przyszłość...”. Mamy nadzieję, że Czytelnik na prezentowanej w nim problematyce się nie zawiedzie.

Zespół Redakcyjny

EDITORS NOTE

Problematic area of quality of life constituted the theme of an incisive, two day all-Poland conference of the Committee of Future Research in June of 2013. Recently in February-March 2014, a special publication appeared documenting these discussions, a second in the series concerning global threats as barriers of development. In the discussions during the conference as well after the conference, however, it was stressed that one important thread concerning “quality of life” was not sufficiently discussed; this thread concerns educational aspects per se, but also transcends narrowly defined education.

Therefore, we organized in November 2013 a conference that was to some extent a continuation of the June conference. The November conference was focused on the problematic area of educational concern, motivated by increasingly broader perceived threat for subjective personal identity of humans, their independence of thinking, sensitivity and the sense of responsibility for the decisions made in the world. Although this area was indicated already in the June conference, in the November conference we obtained very interesting and numerous materials including diverse important observations. For this reason we decided to devote this issue of “Future” to this important area of social life that can be characterized as “pedagogy of humanistic concern”. This area is contained in the broader field of interests of the Committee of Future Studies, namely the problematic field of global threats, in particular threats related to broadly understood quality of life.

The educational boom that we witness today both in Poland and especially in the world, satisfies to some extent the needs concerning knowledge, but at the same time intrudes on or even destroys, through its universalism, the foundations of personal identity of humans, especially in relation to the sovereign states in the world.

The quality of life concerns not only the strictly material sphere, income and its division, conditions of work, level of employment, unemployment indicators, social exclusion etc., but also, and especially the consciousness of changes that already occurred and are likely to occur soon or in further future. We are living now in time of a turning point not only in the material sphere, usually ascribed as a result of information revolution, but especially in the civilization sphere, including also the mental sphere. However, similarly as the material advance does not occur evenly between states in the world, the changes in the mental sphere are not only much slower and occur with great social reluctance, but are also much more diversified.

We are not fully aware how the state of social consciousness of diverse groups corresponds to their relation to work, to the state and its role, especially to the reliance to its functioning and generally to their model of life. How does this model relate to the philosophy of the mainstream economics maintaining that the primary criterion of the success in life is income maximization, an imitation of the style of life of rich persons, etc? This philosophy is increasingly more distributed by the contemporary spectacle society. However, is it socially satisfactory, does it sufficiently motivate rational actions not only in the interest of individual people, but also society as a community? We do not know the answer to this question, but we can observe various indications and suspect that such a philosophy is not satisfactory. There are many examples in Poland and in the world that it does not give desired effects.

We do not need to prove that economic growth does not result automatically in the quality of life. Even if this observation is not yet fully noted and accepted by diverse groups of decision makers, politicians and economists, by it increasingly penetrates opinion-making groups. However, it did not penetrate yet to that part of educational sphere that is responsive for the social consciousness. In this sense, the problems of “disjoint consciousness” constitutes one of the most important global threats.

This problem area appears also to be especially important for Poland, since Polish society during last thirty years lives through diverse changes, with different cadence and importance. The transformation of Poland resulted soon in important institutional, legal and economic changes, creating a market economy with all positive but also negative features. Parallel occurred, occur and will occur changes in the cultural system. It is visible clearly that this process is much slower and is a source of many conflicts. That could be mitigated by an appropriate educational system, but it must be oriented then not only on knowledge transfer, much more on the creation of an appropriate subjective personal identity of people.

We devote to the problem area the current issue of the “Future” bulletin. We hope that the Reader will not be disappointed by its content.

Editorial Team